

Kankaanpään kaupunki
PL 36
38701 Kankaanpää

Etelä-Suomen Aluehallintovirasto 340/2019

**Pohjaveden ottaminen Hämeenkaan pohjavedenottamosta Hämeenkan-
gis-
Niinisalon pohjavesialueella (Kankaanpää) - kalataloudellisen toimenpidevelvoitteen
toteuttamis- ja seurantasuunnitelman hyväksyminen**

ASIAN VIREILLETULO

Kankaanpään kaupunki on 19.1.2022 toimittanut Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselle hyväksyttäväksi Hämeenkaan vedenottamon kalataloudellisen toimenpidevelvoitteen toteuttamis- ja seurantasuunnitelman.

TOIMINTAA KOSKEVAT LUVAT

Hämeenkaan vedenottamon lupaehdossa 4 (päättös dnro ESAVI/4485/2017) on määrätty kalataloudellinen toimenpide- ja tarkkailuvelvoite. Toimenpidevelvoitteen toteuttamis- ja seurantasuunnitelma on esitetty tämän päätöksen liitteenä.

ESITETTY TOTEUTTAMIS- JA SEURANTASUUNNITELMA

Pohjavedenoton on katsottu heikentävän Kuninkaanlähteenojassa luontaisesti lisääntyvän taimenkannan elinolosuhteita. Hankealueelle istutuksin kotiutettu vieraslaji puronieriä kilpailee elintilasta taimenen kanssa ja pohjavedenotosta aiheutuvan puron virtaaman pienentymisen on katsottu voimistavan taimenen ja puronieriän välistä kilpailua ja täten heikentävän taimenen elinmahdollisuuksia. Hankkeen kalataloudellisten vaikutusten vähentämiseksi luvanhaltijalle on määrätty toimenpidevelvoite vähentää puronieriäkantaa ja pyrkiä poistamaan se Kuninkaanlähteenojasta ja siihen laskevista ojista. Lisäksi luvanhaltijalle on määrätty edellä mainitun toimenpiteen tarkkailuvelvoite.

Lupapäätöksen mukaisesti puronieriää poistetaan Kuninkaanlähteenojasta ja siihen laskevista sivupuroista sähkökalastuslaitteilla kolmen vuoden ajan. Poistopyyntiä tehdään vuosina 2022, 2023 ja 2024. Vuoden 2022 poistopyynti ajoittuu syksyyn sähkökoekalastusten yhteyteen. Vuosina 2023 ja 2024 poistopyyntiä tehdään kesällä ja syksyllä.

Poistopyynnin tuloksellisuutta seurataan sähkökoekalastuksin. Sähkökoekalastukset tehdään ensimmäisen kerran vuonna 2022 ja koekalastukset toistetaan vuosina 2026 ja 2027. Koekalastusten yhteydessä saadut puronieriät poistetaan vesistöstä.

ASIANOSAISTEN KUULEMINEN

Toimenpidevelvoitteen toteuttamis- ja seurantasuunnitelmaesitys on pidetty nähtävänä 1.7.2022–8.8.2022 Varsinais-Suomen ELY-keskuksen nettisivuilla (www.ely-keskus.fi → ajankohtaista → kuulutukset ja ilmoitukset → valitse Varsinais-Suomi). Lisäksi vireilläolosta on ilmoitettu Kankaanpään kaupungin ilmoitustaululla. Toteuttamis- ja seurantasuunnitelmaesityksestä on pyydetty lausunto Karvianjoen kalatalousalueelta.

Toteuttamis- ja seurantasuunnitelmaesityksestä ei saatu lausuntoja tai muistutuksia.

RATKAISU

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomainen hyväksyy Hämeenkaan vedenottamon kalataloudellisen toimenpidevelvoitteen toteuttamis- ja seurantasuunnitelman esitetyn ehdotuksen mukaisesti seuraavilla täydennyksillä:

- vesistöstä poistetut puronieriät tulee hävittää asianmukaisesti mahdollisten tutkimustoimenpiteiden jälkeen;

- poistopyyntiä ei tule suorittaa aikana, jona kohdealueen pintaveden lämpötila ylittää 20°C.

RATKAISUN PERUSTELUT

Toimitettu toteuttamis- ja seurantasuunnitelma antaa, mukaan lukien siihen tehdyt täydennykset, ennalta arvioiden riittävät tiedot toimenpiteen vaikutuksista ja tuloksellisuudesta.

TOTEUTTAMISSUUNNITELMAN MUUTTAMINEN JA VOIMASSAOLO

Päätöstä voidaan tarvittaessa muuttaa kalatalousviranomaisen hyväksymällä tavalla. Pieniä muutoksia velvoitteen suorittamistapaan voidaan tehdä ilman päätöksen muutosta kalatalousviranomaisen hyväksymällä tavalla tai kalatalousviranomaisen aloitteesta. Tämä päätös on voimassa, kunnes uusi päätös asiasta on annettu.

OIKEUSOHJEET

Vesilaki 3:14 §, 15 §
Hallintolaki (434/2003)

KÄSITTELYMAKSU

1h á 70 €, yhteensä 70 €, arvonlisävero 0 %. Käsittelemaksun periminen perustuu valtioneuvoston asetukseen 1259/2021. Lasku lähetetään erikseen valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen sekä maksuun voidaan hakea oikaisua Etelä-Suomen aluehallintovirastolta. Oikaisuvaatimusosoitus liitteenä.

ALLEKIRJOITUS

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty. Asian on esitellyt ja ratkaissut kalastusmestari Ville Kangasniemi. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

LIITTEET

Päätöstä ja maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus

Hämeenkaan vedenottamon toimenpidevelvoitteen toteuttamis- ja seurantasuunnitelma

JAKELU

Kankaanpään kaupunki

TIEDOKSI

Karvianjoen kalatalousalue

Tieto päätöksestä julkaistaan Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskusten internet-sivustoilla sekä Kankaanpään kaupungin ilmoitustauluilla.

Tämä asiakirja VARELY/45/2018 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/45/2018 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Kangasniemi Ville 02.09.2022 13:58

OIKAISUVAATIMUSOSOITUS PÄÄTÖKSESTÄ

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen **oikaisua Etelä-Suomen aluehallintovirastolta**. Asian käsittelystä perittävästä maksusta haetaan oikaisua samassa järjestyksessä kuin pääasiassa.

Etelä-Suomen aluehallintoviranomaisen yhteystiedot:

Käyntiosoite:	Birger Jaarlin katu 15
Postiosoite:	PL 150, 13101 Hämeenlinna
Puhelin:	0295 016 000
Sähköposti:	kirjaamo.etela@avi.fi
Aukioloaika:	kello 8.00 – 16.15

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Oikaisuvaatimuskirjelmä on toimitettava **Etelä-Suomen aluehallintovirastoon kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa päätöksen antopäivästä**. Oikaisuvaatimusaikaa laskettaessa ei antopäivää oteta lukuun. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, oikaisuvaatimusaika jatkuu vielä seuraavan arkipäivän.

Oikaisuvaatimuskirjelmän voi toimittaa perille henkilökohtaisesti, postitse, sähköisesti tai lähetin välityksellä. Postiin oikaisuvaatimuskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se on perillä viimeistään oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen aluehallintoviraston aukioloajan päättymistä. Postittaminen tai toimittaminen lähetin välityksellä tapahtuu lähettäjän vastuulla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun oikaisuvaatimuskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava

- Päätös, johon oikaisua haetaan
- miltä kohdin päätökseen haetaan oikaisua ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla oikaisua vaaditaan
- oikaisuvaatimuksen tekijän nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, johon asiaa koskevat ilmoitukset oikaisuvaatimuksen tekijälle voidaan toimittaa.

Jos oikaisuvaatimuksen tekijän puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen laatijana on joku muu henkilö, oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Oikaisuvaatimuksen tekijän, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava oikaisuvaatimuskirjelmä.

Oikaisuvaatimuskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon oikaisua haetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin oikaisuvaatimuksen tekijä vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on liitettävä oikaisuvaatimuskirjelmään valtakirja. Asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee kuitenkin esittää valtakirja ainoastaan, jos aluehallintovirasto niin määrää.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto perii asian käsittelystä oikaisuvaatimuksen tekijältä käsittelymaksun.

HÄMEENKANKAAN VEDENOTTAMON TOIMENPIDEVELVOITTEEN TOTEUTTAMIS- JA SEURANTASUUNNITELMA

Sakari Kivinen

Hämeenkaan vedenottamon toimenpidevelvoitteen toteuttamis- ja seurantasuunnitelma

Tekijä:

KVYV Tutkimus Oy / Tampere
Sakari Kivinen, kalastotutkija

SISÄLTÖ

1.	JOHDANTO	1
2.	HANKEALUE	1
2.1	Hankealueen kalataloudellinen tila	2
3.	PURONIERIÖIDEN POISTOPYYNTI JA SEURANTA.....	3
3.1	Poistopyynti.....	3
3.2	Seuranta.....	3
3.3	Raportointi ja aikataulu	6

VIITTEET

Hämeenkaan vedenottamon toimenpidevelvoitteen toteuttamis- ja seurantasuunnitelma

1. Johdanto

Etelä-Suomen aluehallintovirasto myönsi 2.9.2019 Kankaanpään kaupungin Hämeenkaan pohjavedenottamolle vesilain mukaisen luvan (Dnro ESAVI/4485/2017). Luvasta valitettiin Vaasan hallinto-oikeuteen (päätös 7.10.2021, Dnrot 01175/19/5208 ja 01183/19/5208), mutta valitukset hylättiin, eikä vedenottamolle määrätty toimenpidevelvoitteen lisäksi kalataloudellista tarkkailuvelvoitetta. Hankkeen kalataloudellisten vaikutusten vähentämiseksi määrättiin toimenpidevelvoite, jolla paikallista taimenkannan tilaa pyritään parantamaan poistamalla tai vähentämällä haitalliseksi vieraslajiksi luokiteltua puronieriää.

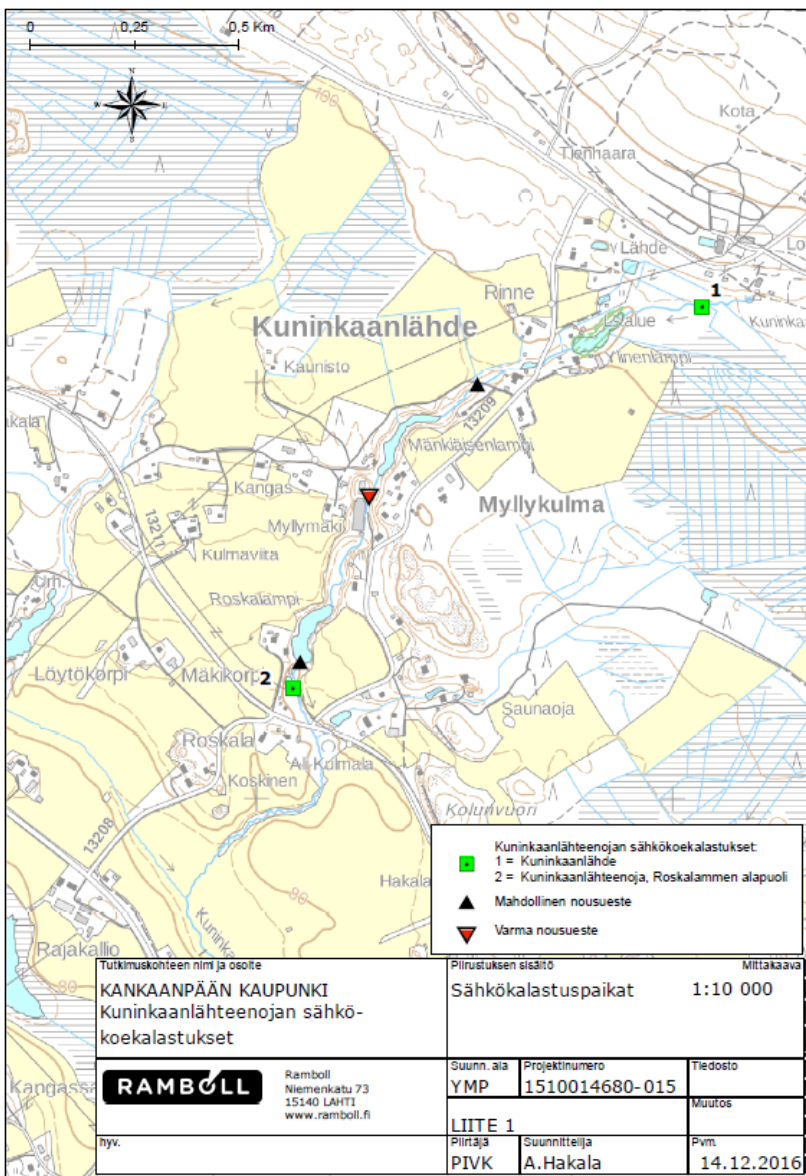
Luvan kohdassa 4 määrätään, että luvan saajan on poistettava puronieriää kalatalousviranomaisen hyväksymällä tavalla Kuninkaanlähteenojasta ja siihen laskevista sivupuroista. Hankkeesta vastaavan on toimitettava kalatalousviranomaisen hyväksyttäväksi kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelma, johon tulee sisältyä sähkökalastuslaitteistolla toteuttava poistopyynti vähintään kahden vuoden aikana. Poistopyynnin tuloksellisuutta tulee seurata vähintään kahtena eri kertana. Luvan haltijan on toimitettava aluehallintoviranomaiselle kolmen kuukauden kuluessa viimeisestä koekalastuskerrasta uusi suunnitelma puronieriäkannan rajoittamisesta, mikäli puronieriäkanta ei ole koekalastusten perusteella vähentynyt.

2. Hankealue

Uusi vedenottamo sijaitsee NATURA 2000-verkoston kuuluvalla Hämeenkaan alueella noin 8 kilometriä Kankaanpään kaupungin kaakkoispuolella Kuninkaanlähteen itäpuolella. Pohjavedenoton ympäristö- ja luontovaikutuksia on tutkittu koepumppausten yhteydessä vuonna 2016, mm sähkökalastuksin. Vedenoton vaikutuksia Natura-alueen luontoarvioihin on selvitetty Natura-arvioinnissa (Lehvola 2017) ja vaikutuksia seurataan erillisen tarkkailuohjelman mukaisesti (Laari ja Väisänen 2019).

2.1 Hankealueen kalataloudellinen tila

Vuoden 2016 koepumppausten yhteydessä toteutettiin sähkökoekalastukset (19.10.2016) kahdella koealalla (Hakala ja Ala-Kyyny 2016). Ylempi koealastusala sijaitsi Ylisenlammin yläpuolella Kuninkaanlähden vieressä ja alempi Kuninkaanlähteenojassa Roskalammen alapuolella (Kuva 1). Sähkökoekalastusalojen välillä Mänkiläisenlammen alapuolella sijaitsee Polar Fish Oy:n kalanviljelylaitos, jonka kohdalla on myös kalojen kulun estävä luontainen nousueste. Koekalastusten tulosten perusteella ylemmän koealan kalasto on tiheä ja koostuu kokonaan puronieriästä. Alemman koealan saalis koostui pääosin puronieriästä, mutta saaliissa oli myös muutamia taimenia.

Kuva 1. Vuoden 2016 sähkökoekalastusten koealojen ja havaittujen nousuesteiden sijainti (Lähde: Hakala ja Ala-Kyyny 2016).

3. Puronieriöiden poistopyynti ja seuranta

Pohjavedenoton on katsottu heikentävän Kuninkaanlähteenojassa luontaisesti lisääntyvän taimenkannan elinolosuhteita. Hankealueelle istutuksin kotiutettu vieraslaji puronieriä kilpailee elintilasta taimenen kanssa ja pohjavedenotosta aiheutuvan puron virtaaman pienenemisen on katsottu edelleen heikentävän taimenen elinmahdollisuuksia voimistamalla kilpailua puronieriän kanssa. Hankaan kalataloudellisten vaikutusten vähentämiseksi luvanhaltijalle on määrätty toimenpidevelvoite vähentää puronieriäkantaa ja pyrkiä poistamaan se Kuninkaanlähteenojasta ja siihen laskevista ojista.

3.1 Poistopyynti

Lupapäätöksen mukaisesti puronieriää poistetaan Kuninkaanlähteenojasta ja siihen laskevista sivupuroista sähkökalastuslaitteilla kahden vuoden ajan.

Aiempien tutkimusten perusteella uoman yläosassa on useampia totaalisia ja osittaisia nousuesteitä, jotka rajoittavat kalojen liikkumista ja siirtymistä uomassa ylöspäin. Näillä nousuesteiden välisillä alueilla sähkökalastuksilla tehdyillä poistopyynnillä on mahdollista poistaa puronieriä kokonaan (Vuontela ym. 2021). Muualla puronieriäkantaa on mahdollista heikentää, mutta tuskin kokonaan hävittää. Hankealue on jaettu neljään eri osa-alueeseen (Kuva 2). Puronieriöiden esiintymisestä osa-alueilla C ja D ei ole tietoa. Kaikilla neljällä osa-alueella tehdään poistopyyntiä, vaikka ensimmäisissä sähkökalastuksissa (syksyllä 2022) ei havaittaisi puronieriää.

Poistopyynnissä sähkökalastusryhmä etenee virtaussuunnan vastaisesti ennalta sulkuverkoilla suljetun tai nousuesteeseen rajoittuvan välin (n. 100-300 m). Kaikkia saaliiksi saadut lohikalat mitataan ja punnitaan erikseen osa-alueittain ja mahdollisuuksien mukaan myös aina kultakin koekalastetulta väliltä. Puronieriät poistetaan ja kaikki muut kalalajit vapautetaan välittömästi pyynnin jälkeen takaisin vesiin.

Poistopyyntiä tehdään vuosina 2022, 2023 ja 2024 (Taulukko 2). Vuoden 2022 poistopyynti ajoittuu sähkökoekalastusten mukaisesti vain syksylle. Vuosina 2023 ja 2024 poistopyyntiä tehdään sekä alku/loppukesällä että syksyllä.

3.2 Seuranta

Hankealue jaetaan neljään osa-alueeseen, joista jokaisella on yksi vakioitu sähkökoekalastusala. Koealat sähkökalastetaan ensimmäisen kerran ensimmäisen poistopyynnin yhteydessä (v. 2022) ja kahdesti poistopyynnin jälkeen (Taulukko 2). Tulosten perusteella tehdään arvio poistopyynnin tulokellisuudesta.

Vuoden 2016 sähkökoekalastusalojen (Kuninkaanlähde ja Kuninkaanlähteenoja, Roskalammen alapuoli) lisäksi valitaan kaksi uutta koealaa, joista toinen sijoitetaan Vihteljärventien (13211) ja Vihteljärven välisellä osuudelle (alueelle 3) (Taulukko 1 ja Kuva 2). Toinen koeala valitaan Kuninkaanajan sivu-uomasta Kokintien yläpuoliselta osuudelta (alueelle 4).

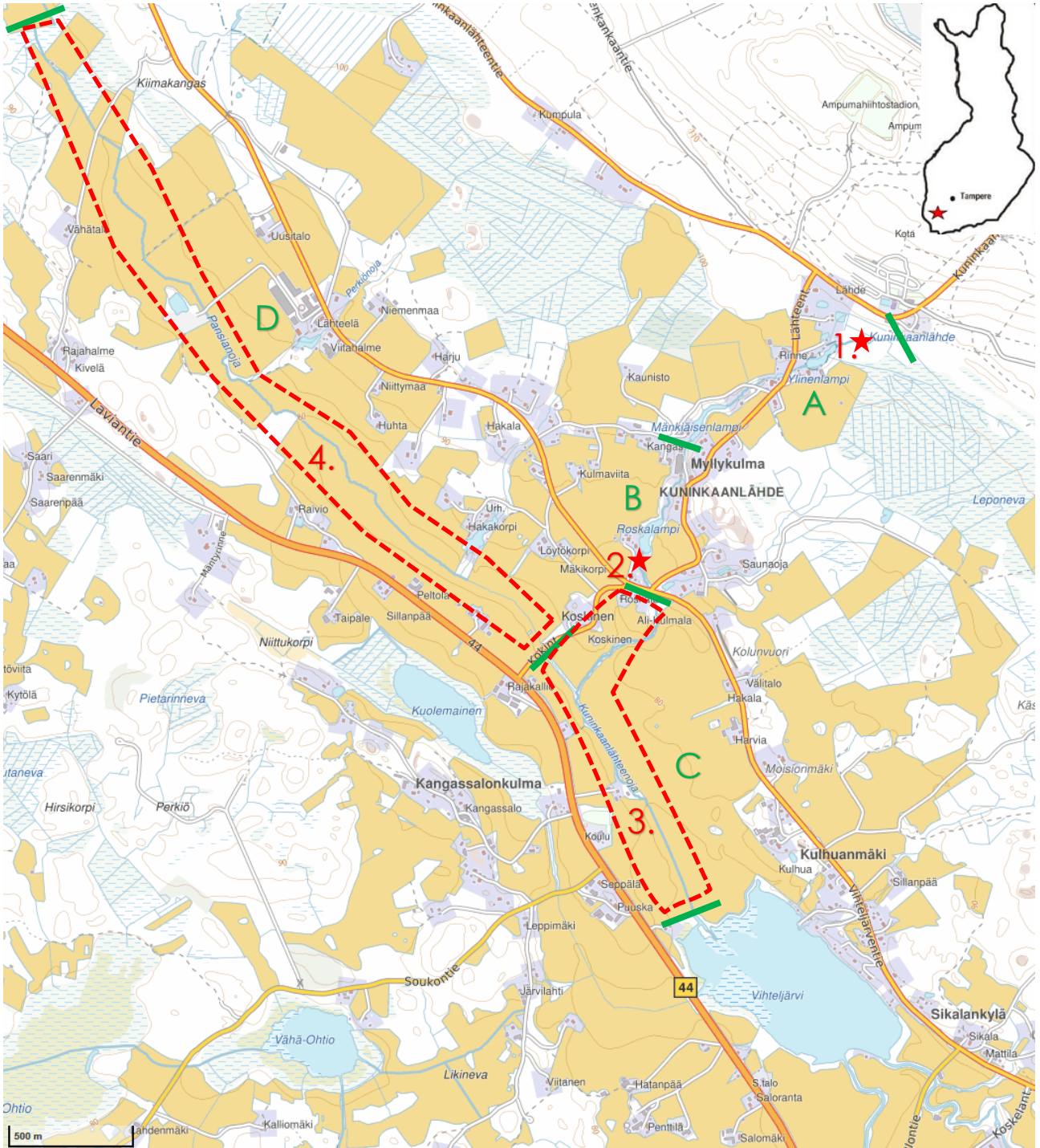
Taulukko 1. Sähkökoekalastusalojen sijainti ja karttatunnukset.

Alue	Kartta		Koordinaatit (ETRS-TM35FIN)	
	nro	Koealan nimi	N	E
A	1	Kuninkaanlähde	6857180	264069
B	2	Kuninkaanlähteenoja, Roskalammen alapuoli	6856265	263086
C	3	valitaan kuvassa 2 rajatulta alueelta ensimmäisissä koekalastuksissa		
D	4	valitaan kuvassa 2 rajatulta alueelta ensimmäisissä koekalastuksissa		

Luonnonvarakeskuksen laatiman sähkökoekalastusohjeistuksen (Olin ym. 2014) mukaan vesienhoidon seurantaan kuuluvissa kohteissa koealat kalastetaan yhden poistopyynnin menetelmällä ja suositeltava kalastettavan alueen pinta-ala on vähintään 300 m². Tässä hankkeessa koealat kalastetaan kahteen kertaan ja koealan tavoitteellinen pinta-ala on noin 150-200 m². Kahden poistopyynnin avulla saadaan tarkempi arvio puronieriäpopulaation koosta ja koostumuksesta kullakin osa-alueella.

Sähkökalastukset suoritetaan heinäkuun puolivälin ja lokakuun lopun välisenä aikana. Kalastuksissa käytetään sulkuverkkoja. Veden lämpötilan on oltava kalastushetkellä yli 5 °C. Kaikki koealat valokuvataan jokaisella tarkkailukerralla. Saaliskalojen lukumäärät lasketaan ja saalis punnitaan lajeittain. Kaikki lohikalat punnitaan ja mitataan yksilöittäin. Sähkökoekalastusten aineisto tallennetaan ympäristöhallinnon koekalastusrekisteriin.

Sähkökoekalastukset tehdään ensimmäisen kerran vuonna 2022 ja koekalastukset toistetaan vuosina 2026 ja 2027 (Taulukko 2). Koekalastusten yhteydessä saadut puronieriät poistetaan vesistöistä.

Kuva 2. Poistopyyntien osa-aluejako (a-d). Sähkökoekalastusalojen 1 ja 2 sijainti merkitty tähdillä. Alueilta 3 ja 4 valitaan kummaltakin yksi koeala ensimmäisten koekalastusten yhteydessä vuonna 2022.

3.3 Raportointi ja aikataulu

Sähkökoekalastusten tulokset tallennetaan ympäristöhallinnon koekalastusrekisteriin aina koekalastusvuoden loppuun mennessä. Poistopyynnin saalista laaditaan väliraportti vuoden 2025 kesäkuun loppuun mennessä. Poistopyynnin vaikutuksista laaditaan yhteenvetoraportti viimeisten koekalastusten jälkeisen vuoden kesäkuun loppuun (30.6.2028) mennessä. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen voi tarvittaessa tehdä ohjelmaan tarpeelliseksi katsomiaan muutoksia, mikäli tarkkailun tulokset sitä edellyttävät.

Taulukko 2. Poistopyynnin ja seurannan toteutusvuodet.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Sähkökoekalastus (4 koealaa)	x				x	x	
Poistopyynti (4 pyyntialuetta)	x*	x	x				
Raportointi				x			x
x* poistopyynti vain syksyllä							

Raportti ja tuloskoosteet toimitetaan työn tilaajien lisäksi Varsinais-Suomen ELY-keskukselle Rannikon kalatalouspalvelut -yksikköön sekä ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueelle, Kankaanpään kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä Karvianjoen kalatalousalueelle.

KVVY Tutkimus Oy

Tekijä:

Kalastotutkija

Sakari Kivinen

Hyväksynyt:

Yksikön johtaja

Tommi Malinen

Viitteet

Hakala, A. ja Ala-Kyyny J. 2016. Kankaanpään kaupunki, Kuninkaanlähteenojan sähkökoekalastukset. Ramboll Environ. 6 s.

Laari, A. ja Väisänen, A. 2019. Hämeenkaan vedenottamon tarkkailusuunnitelma. KVVY Tutkimus Oy. Tarkkailuohjelma nro 1044/19. 6 s.

Lehvola, H. 2017. Natura-arviointi, Hämeenkaan pohjavedenottohanke. Ramboll. 20 s.

Olin, M., Lappalainen, A., Sutela, T., Vehanen, T., Ruuhijärvi, J., Saura, A. & Sairanen, S. 2014. Ohjeet standardinmukaisiin koekalastuksiin. RKTL:n työraportteja 21/2014. 14 s.

Vuontela, A., Orell, P., Seppänen, M., Huusko, A. ja Erkinaro, J. 2021. Puronieriä Suomujoen vesistöissä: Vaihtoehtoja vieraslajin hallintaan. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 71/2021. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 26 s.